

NAGRADE

HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI

**za najviša znanstvena i umjetnička dostignuća
u Republici Hrvatskoj za 2023. godinu**

**DAN HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I
UMJETNOSTI**

29. travnja 2024.

Predsjedništvo Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, na svojoj 3. (293.) redovitoj sjednici, održanoj 27. ožujka 2024., na temelju prijedloga i mišljenja razreda Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Izvješća Odbora za nagrade od 20. ožujka 2024. i članka 10. Pravilnika o postupku dodjele nagrada Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, u nazočnosti 17 od 18 članova Predsjedništva, tajnim glasovanjem donijelo je sljedeću

O D L U K U

o dodjeli

NAGRADA

HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI

za najviša znanstvena i umjetnička dostignuća
u Republici Hrvatskoj za 2023. godinu

1. za područje društvenih znanosti nagradu dobiva:
- **prof. dr. sc., dr. h. c. Ante UGLEŠIĆ** - za znanstveno djelo *U potrazi za Višeslavovom krstionicom* (Muzej hrvatskih arheoloških spomenika, Split, 2022.)
2. za područje matematičkih, fizičkih i kemijskih znanosti nagradu dobiva:
- **dr. sc. Krunoslav UŽAREVIĆ** - za izuzetne recentne znanstvene doprinose u razvoju metoda i instrumentacije održive kemijske sinteze pomoću mehaničke sile te u mehanokemijskoj i kontroliranoj sintezi nekonvencionalnih poroznih koordinacijskih materijala četvrte generacije kao potentnih katalizatora i spintronskih materijala
3. za područje prirodnih znanosti nagradu dobiva:
- **prof. dr. sc. Sanja FAIVRE** - za istraživanja koja su znatno unaprijedila metodologiju korištenja algnih vijenaca kao markera morske razine visoke razlučivosti te tako omogućila čitav niz potpuno novih postignuća prvi put ostvarenih na temelju algnih vijenaca kao što je distinkcija i kvantifikacija lokalnih, regionalnih i globalnih procesa koji utječu na relativnu promjenu morskih razina

4. za **područje medicinskih znanosti** nagradu dobiva:
- **izv. prof. dr. sc. Stella FATOVIĆ-FERENČIĆ, dr. med.** – za izvorna znanstvena istraživanja o znanstveno-stručnom i kulturno-povijesnom značenju najstarijega nacionalnog medicinskog časopisa *Liječnički vjesnik*, objavljena u autorskoj knjizi i znanstvenim člancima
5. za **područje filoloških znanosti** nagradu dobiva:
- **prof. dr. sc. Šime DEMO** – za znanstvenu cjelinu označenu nazivom Studije o latinskoj makaronskoj književnosti, koju čine objavljene znanstvene knjige i znanstveni članci u razdoblju 2019. – 2023. godine
6. za **područje književnosti** nagradu dobiva:
- **Radimir VENTURIN** – za zbirku pjesama *Za srokom okom i to okomito* (Matica hrvatska, Zagreb, 2023.)
7. za **područje likovnih umjetnosti** nagradu dobiva:
- **izv. prof. dr. sc. Mara MARIĆ** – za znanstvenu monografiju *Otok na kojem cvjetaju limuni – Vrtovi nadvojvode Maksimilijana Habsburškog na otoku Lokrumu* (Sveučilište u Dubrovniku, Ogranak Matice hrvatske u Dubrovniku, Dubrovnik, 2022.)
8. za **područje glazbene umjetnosti i muzikologije** nagradu dobiva:
- **red. prof. Srećko BRADIĆ** – za skladbu *Druga simfonija*, praižvedenu 19. listopada 2023. u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog na koncertu Simfonijskog orkestra HRT-a u *Majstorskom ciklusu*, pod ravnanjem Christiana Arminga
9. za **područje tehničkih znanosti** nagradu dobiva:
- **prof. dr. sc. Marko ČANAĐIJA** – za djelo *Termomehanička sprema u čvrstim tijelima i strukturama*, a djelo sačinjavaju knjiga *Thermomechanics of Solids and Structures: Physical Mechanisms, Continuum Mechanics, and Applications* (Elsevier, 2023.) i sedam članaka objavljenih u znanstvenim časopisima u razdoblju 2019. – 2023. godine.

Predsjednik Hrvatske akademije
znanosti i umjetnosti

Akademik **Velimir Neidhardt**

Foto: D. Skok

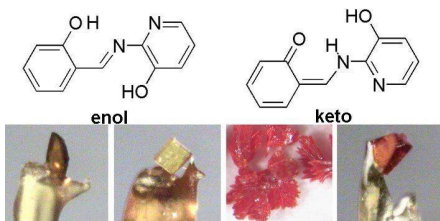
NAGRADA ZA DRUŠTVENE ZNANOSTI

Prof. dr. sc., dr. h. c. **Ante UGLEŠIĆ** (1964., Veli Rat na Dugom otoku) stekao je zvanje diplomiranog arheologa i profesora povijesti 1987. na Filozofskom fakultetu u Zadru. Na istom je fakultetu doktorirao 1997. Danas je redoviti profesor u trajnom izboru na Odjelu za arheologiju Sveučilišta u Zadru.

Svoju studiju *U potrazi za Višeslavovom krstionicom* napisao je metodološki znanstveno, jasno i koncizno bez uljepšavanja realnosti. Krsni zdenac simbol je hrvatskoga duhovnoga, kulturnoga i nacionalnoga identiteta. Više od 170 godina predmetom je znanstvenih rasprava, prijevora i kontroverza. Legitimna stručna rasprava u svezi s tim vrhunskim ranosrednjovjekovnim spomenikom zacijelo će dobiti novi zamah jer je simbol kršćanske vjere u Hrvata. Sa sintagmom Višeslavova krstionica vjernici i ini odrastali su generacijama i uspostavili su s njome emotivan kontakt, koji je danas, nakon više od 80 godina otkako je dopremljena u Hrvatsku, još prisniji. Rasprava Ante Uglešića o “Višeslavovu” krsnom zdencu velik je doprinos njegovu upoznavanju i bit će zasigurno poticaj za daljnja istraživanja.

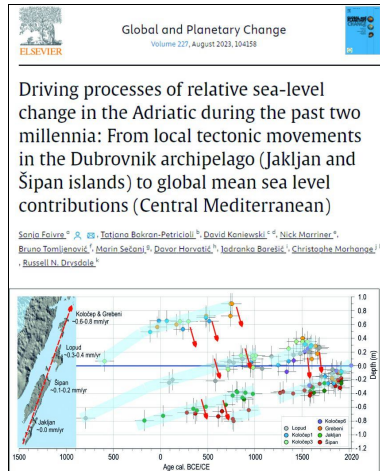
NAGRADA ZA MATEMATIČKE, FIZIČKE I KEMIJSKE ZNANOSTI

Dr. sc. **Krunoslav UŽAREVIĆ** (1978., Zagreb) znanstveni je savjetnik i voditelj Laboratorija za održivu i primijenjenu kemiju u Zavodu za fizičku kemiju Instituta Ruđer Bošković u Zagrebu.

Tijekom svojeg rada dr. sc. Užarević otvorio je nova područja istraživanja u supramolekularskoj, organskoj i koordinacijskoj kemiji, a zahvaljujući svojem djelovanju u području mehanokemije kao sintetskog alata za razvoj novih nekonvencionalnih MOF materijala četvrte generacije svrstao se u vodeće svjetske stručnjake u tom području. Radovi dr. sc. Užarevića često su istaknuti na svjetskim znanstvenim portalima te u svjetskim i nacionalnim medijima u kojima on promiče hrvatsku kemiju i mlade istraživače. U odabranom nizu od sedam radova objavljenih u razdoblju 2019. – 2024. godine u prestižnim svjetskim časopisima, a koji čine jedinstvenu i lako prepoznatljivu cjelinu, dr. sc. Užarević razvio je novi tip mehanokemijskih reaktora i nekoliko metoda za pripremu nekonvencionalnih, višemetalnih, amorfnih i kompozitnih, MOF materijala koji se ne mogu pripremiti drugim sintetskim metodama, pri čemu su testirana i katalitička, električna i spintronska svojstva tih materijala. Svi predstavljeni radovi dali su originalan i važan doprinos navedenom području, a vidljiv je snažan potencijal za daljnji razvoj i otvaranje novih srodnih područja istraživanja.

NAGRADA ZA PRIRODNE ZNANOSTI

Prof. dr. sc. **Sanja FAIVRE** (1967., Rijeka) redovita je profesorica u trajnom zvanju na Geografskom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Diplomirala je 1991., a magistrirala 1994. na PMF-u u Zagrebu. Doktorsku disertaciju obranila je *en co-tutelle* 1999. na Sveučilištu Blaise Pascal u Francuskoj i na Sveučilištu u Zagrebu.

U njezinu opusu posebno se ističu radovi objavljeni u Q1 časopisima visokih čimbenika odjeka na kojima je prva autorica i koji čine povezanu cjelinu. Ti su radovi fokusirani na rekonstrukciju promjene morske razine i paleookoliša u Jadranu tijekom holocena. Njezina istraživanja znatno su unaprijedila metodologiju korištenja algnih vijenaca kao markera morske razine visoke razlučivosti te tako omogućila distinkciju i kvantifikaciju lokalnih, regionalnih i globalnih procesa koji utječu na relativnu promjenu morske razine. Na temelju analiza algnih vijenaca dobiveni su prvi terenski, kvantitativni podatci o paleopotresima i koseizmičkom izdizanju u dubrovačkom arhipelagu (npr. velikom dubrovačkom potresu iz 1667. god.) i o povezanosti promjena morske razine i klimatskih promjena te uvjeta nastanka plimnih potkapina u Jadranu.

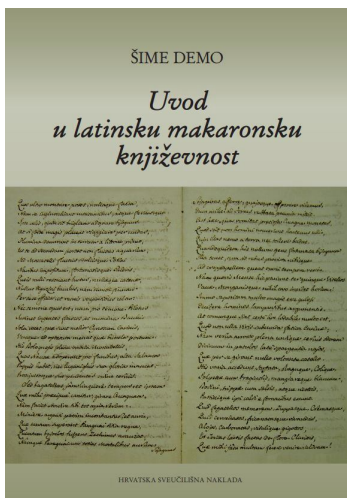
NAGRADA ZA MEDICINSKE ZNANOSTI

Izv. prof. dr. sc. **Stella FATOVIĆ-FERENČIĆ**, dr. med. (1960., Zagreb) znanstvena je savjetnica u trajnome zvanju u Zavodu za povijest i filozofiju znanosti HAZU i upraviteljica toga Zavoda.

Nagrađuje se za izvorna istraživanja koja se odnose na izradu sinteze o najstarijem nacionalnom medicinskom časopisu Liječničkom vjesniku, jednome od stotinjak europskih medicinskih časopisa koji izlaze od 19. stoljeća neprekidno do danas. Liječnički vjesnik u njezinim istraživanjima činio je istraživački teren rekonstrukcije strategija i politika uređivačkog procesa te bio ishodište propitivanja i praćenja razvoja medicinske komunikacije. Izdanje knjige *Liječnički vjesnik – medicinska komunikacija i memorija struke* nadgrađnja je njezinih prethodnih metodoloških inovacija vezanih uz izvornu analizu razvoja vizuala časopisa radi njegove cjelovite zaštite kao dijela intelektualne, ali i materijalne baštine te isticanja njegove uloge i utjecaja u podizanju svijesti o medicinskom nazivlju. Analizom i interpretacijom sadržaja tog časopisa Stella Fatović-Ferenčić utjecala je na recepciju i razumijevanje stvaranja medicinske literature jednog naroda kao odraza njegovih medicinskih postignuća, njegova identiteta, kontinuiteta i kolektivne memorije. Taj pristup navedenoj tematici omogućio je praćenje ključnih polazišnih odrednica za razvoj medicine u široj regiji.

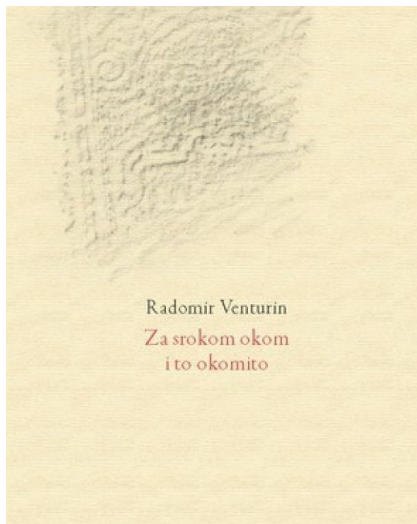
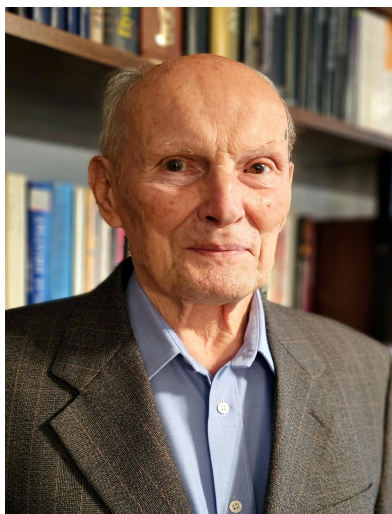
NAGRADA ZA FILOLOŠKE ZNANOSTI

Prof. dr. sc. **Šime DEMO** (1979., Rijeka) diplomirao je na Studiju klasične filologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 2002., a doktorirao Lingvistiku 2008. Radio je kao asistent u Hrvatskom institutu za povijest. Od 2010. zaposlen je na Hrvatskim studijima/Fakultetu hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, a 2023. postao je redoviti profesor.

Njegov znanstveni interes usmjeren je na lingvističko proučavanje latinskoga jezika, napose u razdoblju ranoga novog vijeka, na administrativni latinitet i na digitalne metode lingvističke analize. Posljednjih godina Šime Demo usmjerio se na proučavanje latinske makaronске književnosti, osobitoga fenomena ranonovovjekovne latinističke tradicije, koji – parodirajući antička kanonska djela – miješa latinski s nekim narodnim jezikom uz satirično-humornu intenciju. Nagrada mu se dodjeljuje za cjelovit i temeljit prikaz toga pomalo zanemarenoga književnog fenomena, koji je rasvijetlio u nizu radova. Prikazao je domaću makaronsku tradiciju u knjizi *Macaronica Croatica* (Split, 2019.), a središnje mjesto zauzima njegova monografija *Uvod u latinsku makaronsku književnost* (Zagreb, 2023.). Riječ je o opsežnoj obradi cjelokupne poznate latinske makaronске tradicije kakva ne postoji ni na jednom drugom jeziku.

NAGRADA ZA KNJIŽEVNOST

Radomir VENTURIN (1935., Zagreb) do umirovljenja je radio kao viši lektor za ruski jezik na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Vodio je jezične, fonetske i prijevodne vježbe te predavao stilistiku ruskoga jezika. Bavio se usmenim i pisanim prevoditeljstvom i leksikografijom.

Knjiga *Za srokom okom i to okomito* životno je djelo Radomira Venturina. U toj knjizi autor je sabrao svoje zvukovne i grafičke jezične igre koje su više od same igre i ovjerio se kao jedinstveni poeta ludens u hrvatskome pjesništvu, tragač za smislovima s ishodištem u zvukovima. Pjesništvo Radomira Venturina pripada vrhu hrvatske eksperimentalne poezije 20. stoljeća, no ono je istodobno puno više od toga. Venturin je u svojim pjesmama usredotočen na samu sferu jezika, na njegove zvukove i pisana slova, koji postaju ishodište širenja tema i semantičkih međuodnosa sve do začudnih otkrića smislova. Venturinove su pjesme jezične mreže u kojima su uhvaćeni skriveni, dotad neuočljivi smislovi.

NAGRADA ZA LIKOVNE UMJETNOSTI

Izv. prof. dr. sc. **Mara MARIĆ** (1977., Pula) diplomirala je 2002. na interdisciplinarnom studiju Uređenja krajobrazu na Agronomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a doktorirala je 2010. na Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu na studiju Prostornog planiranja, urbanizma i parkovne arhitekture. Predstojnica je Zavoda za mediteranske kulture Sveučilišta u Dubrovniku. Izvanredna je profesorica Sveučilišta u Dubrovniku i Sveučilišta u Splitu.

Autorica je i koautorica pedesetak znanstvenih i stručnih radova te voditeljica i suradnica na znanstvenim i stručnim projektima. Na temelju višegodišnjih terenskih i arhivskih istraživanja, provedenih u Hrvatskoj i inozemstvu, autorica objavljuje posve nepoznate nalaze i podatke o lokrumskom perivojnom i hortikulturnom krajoliku u razdoblju kada je otok u drugoj polovici 19. stoljeća pripadao nadvojvodi Maksimilijanu Habsburškom, caru Drugoga Meksičkoga Carstva, bratu cara i kralja Franje Josipa I. Autorica je otok Lokrum i njegovo kulturno i pejzažno naslijeđe postavila u europski kontekst toga doba s naglaskom da je riječ o carskoj rezidencijalnoj baštini na Jadranu i u Hrvatskoj te o važnoj srednjoeuropskoj pokusnoj hortikulturnoj stanici za introdukciju i aklimatizaciju tada novih biljnih kultura na mediteranskom prostoru.

NAGRADA ZA GLAZBENU UMJETNOST I MUZIKOLOGIJU

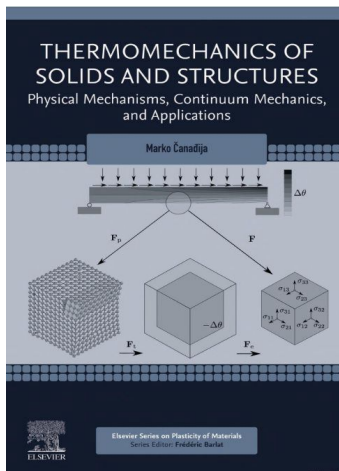

Srećko BRADIĆ (1963., Samobor) diplomirao je glazbenu kulturu, a zatim i kompoziciju na Muzičkoj akademiji u Zagrebu gdje sada predaje kompoziciju i teorijsko-glazbene predmete. Dobitnik je nekoliko nagrada, a njegove skladbe izvode mnogobrojni solisti, ansambli i orkestri.

U njegova važnija djela ubrajaju se *Penetration za klavir i gudački orkestar*, *Koncert za klavir i orkestar*, *Koncert za violu, violončelo i orkestar*, *Stabat Mater za sopran, zbor i gudače*, *1. i 2. simfonija*, *Requiem za soliste, zbor i orkestar* te opera *Crux Dissimulata*.

U svojoj 2. simfoniji Srećko Bradić još je jednom potvrdio svoju sklonost velikim formama i impozantnom orkestralnom zvuku. Koncipirana je u četiri stavka koja su označena samo rimskim brojevima kako bi se izbjegla i najmanja sadržajna ili afektivna asocijativnost na neki izvanglazbeni podražaj. Bradić u širokom luku razvija masivne zvukovne blokove koji se izmjenjuju s prozračnim epizodama, u formalnom pogledu čvrsto vezane uz tradicionalnu simfonijsku logiku i dramatiku. Rezultat je djelo rijetke kompaktnosti i energije, u kojem sretna simbioza poštovanja glazbene tradicije s otvorenošću prema suvremenim suzvučjima potvrđuje važno mjesto Srećka Bradića u novijem razvoju hrvatske glazbe. Simfoniju je prouzveo Simfonijski orkestar HRT-a 19. listopada 2023.

NAGRADA ZA TEHNIČKE ZNANOSTI

Dr. sc. **Marko ČANADIJA** (1970., Rijeka) redoviti je profesor na Tehničkom fakultetu Sveučilišta u Rijeci. Predsjednik je Hrvatskog društva za mehaniku.

Nagrada se dodjeljuje za objedinjeno znanstveno djelo Termotehnička sprega u čvrstim tijelima i strukturama, koje se sastoji od autorske knjige *Thermomechanics of Solids and Structures: Physical Mechanisms, Continuum Mechanics, and Applications* (Elsevier, 2023.) i sedam koautorskih članaka objavljenih u visoko rangiranim međunarodnim časopisima. Knjiga je objavljena u sklopu Elsevier Series on Plasticity of Materials, a urednici serije četiri su vodeća znanstvenika s tog područja. U knjizi se na 370 stranica razmatraju problemi utjecaja topline na elastično i plastično ponašanje materijala u tijelima korištenjem mehanike kontinuuma i varijacijskih metoda u tenzorskoj notaciji. Primjena razvijene teorije ilustrirana je u spomenutim člancima na numeričkim primjerima izdvojenih problema. Razvijeni algoritmi numeričkih postupaka mogu se jednostavno uključiti u komercijalne računalne pakete za široku upotrebu u analizi inženjerskih konstrukcija metodom konačnih elemenata. To je djelo važan doprinos razvoju znanosti na području inženjerstva. Ono je posebno zanimljivo za Republiku Hrvatsku jer ukazuje na doseg znanstvenih istraživanja u zemlji i dvosmjerni transfer tehnologije.

ODBOR ZA NAGRADE

Predsjednik akademik **Josip Madić**

Članovi akademici i akademkinje:

**Nella Lonza, Marko Tadić, Mario Šlaus,
Silvana Vranić, Sibila Petlevski, Igor Fisković,
Koraljka Kos, Ivan Petrović**

Tajništvo: Kim Sombolac

Oblikovanje: Dobriša Skok